

Lisa
Häädemeeste Vallavolikogu
24.09.2026 määruse
nr juurde

HÄÄDEMEESTE VALLA EELARVESTRAATEEGIA AASTATEKS 2027-2031

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Majanduslik olukord riigis	4
3. Põhitegevuse tulude ja kulude prognoos	8
3.1 Tulubaasi prognoos	8
3.2 Kulude prognoos	11
4. Investeermistegevus	12
5. Finantseermistegevus ja likviidsete varade muutus	16
6. Finantsdistsipliini tagamine.....	17

1. Sissejuhatus

Häädemeeste Vallavolikogu algatas Häädemeeste valla arengukava koostamise oma 26. märtsi 2026. aasta otsusega nr 16 „Häädemeeste valla arengukava ja eelarvestrateegia muutmise algatamine“.

Eelarvestrateegia koostatakse Häädemeeste valla arengukavas (aastatel 2026-2031) sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Häädemeeste valla eelarvestrateegia esitatakse arengukava osana. Eelarvestrateegia koostamise aluseks on arengukava, kus on planeeritud järgmise viie aasta strateegilised eesmärgid.

Eelarvestrateegia koostamisel ja menetlemisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-st 37 ning kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFS) §-st 20.

Hetkel kehtib Häädemeeste valla eelarvestrateegia aastateks 2026-2030. Kehtiv arengukava peab mis tahes eelarveaastal hõlmama vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat (vt tabel 3). Käesoleva eelarvestrateegiaga on täpsustatud viie eelseisva aasta kavasid. Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud ja põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus.

KOFS näeb ette, et eelarvestrateegias tuleb eraldi välja tuua olulisemad investeeringuobjektid koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega.

Eelarvestrateegia kohustuslikuks osaks on rahandusministri määrusega kinnitatud vormidel eelarveandmed strateegia perioodi kohta. Nimetatud tabelid tuleb esitada hiljemalt 15. detsembriks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile.

Vastavalt KOFS-ile jagatakse eelarves ja seega ka eelarvestrateegias tehingud järgmisteks osadeks: põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevus, finantseerimistegevus, likviidsete varade muutus.

KOFS-is sätestatud nõuete kohaselt tuleb strateegias planeerida eelarved ka omavalitsuse sõltuva üksuse kohta.

Häädemeeste valla konsolideerimisgruppi kuuluv ettevõtte on Aktsiaselts Häädemeeste VK. Tegelike andmete (Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi andmed seisuga 20.04.2026) alusel ei ole ettevõtte nimetatud strateegiaperioodi aastatel sõltuv üksus kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse tähenduses ja seetõttu ei kajastata käesolevas eelarvestrateegias Aktsiaselts Häädemeeste VK finantsseisundit ning prognoose.

Eelarvestrateegias on aastate 2027-2031 eelarved planeeritud lähtuvalt majandusprognoosidest, investeeringuplaanidest ja arengukavas kajastatavatest tegevustest ning eesmärkidest. Kõik näitajad on eelarvestrateegia tabelites toodud eurodes, kui pole kirjas teisiti.

Eelarvestrateegias esitatakse ka ülevaade kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise korraldamiseks oluline informatsioon. Eelarvestrateegia on aluseks valla järgmiste aastate eelarvete koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeeringute kavandamisel ja investeeringuteks toetuste taotlemisel.

2. Majanduslik olukord riigis

(allikas: Rahandusministeerium)

Majanduses oli 2026. aasta kevad-suvel palju teadmatust ning tulevikuaastate prognoosimine oli keeruline. Riik koostab oma eelarvestrateegia alles sügisel ning tugineb siis augustis esitatavale majandusprognoosile. Hetkel on Rahandusministeerium avaldanud majandusprognoosi augustis 2026.

Rahandusministeeriumi 2026. aasta suveprognoosi kohaselt on majandus majanduslangusest väljumas. Kui 2025. aastal kasvas reaalne SKP 1,3%, siis 2026. aastal ootame kasvu 2,5%. 2026. aastal veab kasvu valdavalt sisenõudlus – valitsus- ja erasektori tarbimine ja investeeringud. Välisnõudlus jätkab samuti taastumist ning 2027. aastal ekspordi kasv kiireneb. Majanduse taastumist muudab vaevalisemaks sõjategevus Lähis-Idas, millega kaasneb energiahindade tõus ning teadmatust toormeturgude pakkumise normaliseerumise osas.

Majapidamiste tarbimist toetavad tulumaksusüsteemi muudatus, hinnakasvu aeglustumine ning paranev kindlustunne. 2026. aastal peaks eratarbimine taas selgelt kasvama. Ühtlase 700-eurose maksuvaba tulu kehtestamine tõstab keskmist netopalka oluliselt, kuid erineva sissetulekuga inimestele on kättesaadava töötasu kasv ebaühtlane.

Lähiaastatel toetab investeeringute kasvu eelkõige valitsussektor riigikaitse ja Rail Balticuga seotud kulutuste kaudu. Tasapisi paranev majanduskeskkond on loonud eeldused ka erasektori investeeringute kiiremaks kasvuks.

Pärast kaks aastat kestnud langust, mil Eesti ekspordimahud vähenesid ligikaudu kümnendiku võrra, pöördus eksport välisnõudluse elavnemise toel 2025. aastal taas kasvule. Seejuures edestas Eesti ekspordi kasv välisnõudluse kasvu, mis tähendab, et Eesti ekspordi turuosa suurenes. Järgmistel aastatel ootame, et Eesti ekspordi kasv järgib enam-vähem välisnõudluse arengut.

2026. aastal tõusevad tarbijahinnad 4%. Kuigi Lähis-Ida konflikt toob kaasa energia kallinemise, võimaldab toiduainete ja teenuste tagasihoidlikum hinnatõus ning administratiivsete meetmete mõju vähenemine inflatsioonil aeglustuda.

Prognoosi riskistsenaariumis on majanduse kasv sel aastal oluliselt aeglasem, kõigest 0,8%, ja hinnakasv on oluliselt kiirem. Riskistsenaariumis oleme eeldanud püsivamaid energia tarneraskusi, sh nafta hinna püsimist tasemel 120 dollarit barreli kohta järgneva poole aasta jooksul.

Riigi rahanduses on olukord lähiaastatel pingeline. Tänavu kasvab eelarvepuudujääk kaitsekulude tõusu ja tulumaksu muudatuste toel 4,3 protsendini SKPst. Järgmisel aastal kasvab puudujääk aga 4,9 protsendini, sest kaitsekulud suurenevad veelgi ning valitsussektori investeeringud on tiip tasemel: jätkub välisvahendite intensiivne kasutamine ja Rail Baltica ehitus käib täismahus. Seejärel hakkab puudujääk sammhaaval kahanema, jõudes 2030. aastaks 3,7 protsendini SKPst. Valitsussektori võlakoormus suureneb 2026. aastal 26,7 protsendini SKPst. See on tingitud kasvavast puudujäägist ning tõusvast võla intressimäärast. Riigikassa intressikulu on 245 miljonit eurot, mõnevõrra kõrgem, kui sügisel prognoositi. Samuti suurendab järgnevatel aastatel negatiivne rahavoog võlakoormust ja seda keskmiselt kolme protsendipunkti võrra aastas. Nii ulatub võlg 2030. aastaks 39 protsendini SKPst.

Kohalike omavalitsuste eelarvepuudujääk, mis perioodil 2021-2024 oli vahemikus 0,23-0,39 protsenti SKPst, langes 2025. aastal 0,15 protsendile SKPst. Ka perioodil 2026-2030 eeldame omavalitsuste puudujäägi jäämist keskmiselt 0,2 protsenti SKPst piiresse. Ühelt poolt piirab defitsiidi suurenemist omavalitsuste vähenenud võimekus uusi kohustusi võtta, teiselt poolt toetab investeeringuid kasvav välisabi ja CO₂ kvooditulust laekuv raha.

Kohalike omavalitsuste tulumaksulaekumine kasvab samuti, kuid teise loogika järgi. Pensionitelt laekuva tulumaksu osakaal suureneb 2027. aastaks 16 protsendini KOVile laekuvast tulumaksust, sest pensionitelt eraldatav määr tõstetakse 10,23 protsendini, samal ajal kui muudelt tuludelt eraldatav määr langetatakse samuti 10,23 protsendile. 2026. aastaks prognoositakse KOVide tulumaksulaekumiseks 2,075 miljardit eurot, mis on eelarveprognoosist veidi suurem välismaalt

saadud tulu kiirema kasvu tõttu. Laekumise suhe SKPsse jääb prognoosiperioodil sisuliselt samaks ning alates käesolevast aastast moodustab KOVi tulumaks taas rohkem kui 70 protsenti kogu füüsilise isiku tulumaksust.

Tabel 1 Majanduse põhinäitajad (allikas: Rahandusministeerium)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Majanduse põhinäitajad (%)							
SKP reaalkasv	1,3	2,5	2,3	2,4	2,2	2,1	2,1
Inflatsioon	4,8	3,2	2,8	2,2	2,1	2,0	2,0
Tarbijahinnaindeksi muutus	4,8	3,2	2,8	2,2	2,1	2,0	2,0
Tööhõive kasv (15-74-aastased)	-0,8	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Töötuse määr	7,5	6,7	6,4	6,3	6,2	6,1	6,1
Keskmise palga reaalkasv	0,8	2,3	1,9	2,2	2,2	2,1	2,1
Keskmine palk (euro)	2 092	2 209	2 312	2 415	2 518	2 624	2724
Keskmise palga nominaalkasv	5,6	5,5	4,7	4,4	4,3	4,2	4,2

* Sisemajanduse koguprodukt on residentide toodetud lisandväärtuste summa kogu rahva majanduse ulatuses.

*Tööhõive määr on hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

*Hõivatut on isik, kes uuritava perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena, töötas pereettevõttes või oma talus otsese tasuta või ajutiselt ei töötanud.

*Tarbijahinnaindeks on indeks, mis iseloomustab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

*Keskmine palk on tegelikult töötatud ja mittetöötatud aja eest makstav tasu, mis on jagatud täistööajale taandatud töötajate keskmise arvuga.

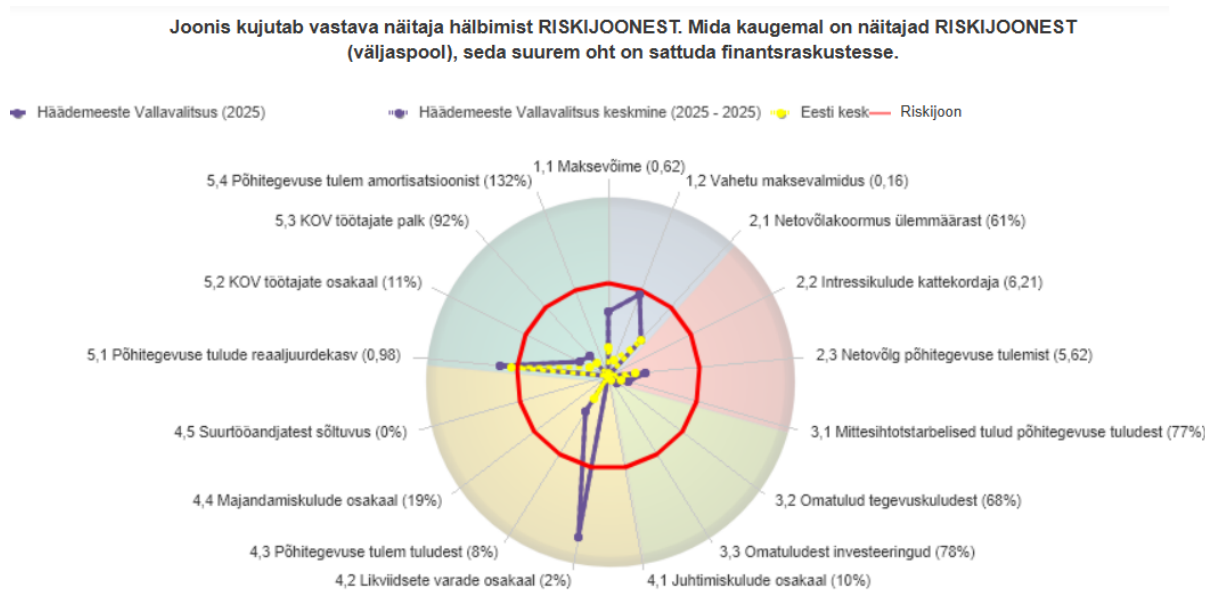
Valla finantsvõimekusest

Rahandusministeerium koostab kohalike omavalitsuste finantsandmete alusel finantsvõimekuse radarit, mille eesmärk on kirjeldada KOVide finantsseisundit ja nende jätkusuutlikkust ning tuvastada finantsraskustesse sattumise ohtu varases staadiumis. Eelarvestrateegia koostamise ajal olid kättesaadavad andmed 2025. ja eelnevate aastate kohta. Viidatud lingilt kättesaadav graafik näitab, millised Hädameeste valla finantsnäitajatest asuvad õigel pool riskipiiri (joonis 1 punase ringi sees). Mida kaugemal (väljaspool) riskijoonest on näitajad, seda suurem oht on sattuda finantsraskustesse ja vastupidi. Mõõdikute kirjeldused on leitavad [finantsradari lehelt](#).

Radari eesmärk on kirjeldada omavalitsuste finantsseisundit ning selle jätkusuutlikkust. Ühtlasi võimaldab see tuvastada finantsraskustesse sattumise ohtu varases staadiumis. Värvide radari joonisel iseloomustavad näitajaid järgmiselt:

Lühiajalise maksevõime näitajad kirjeldavad omavalitsuse võimekust tasuda lühiajalisi kohustusi tähtaegselt.
Pikaajalise maksevõime näitajad kirjeldavad nii omavalitsuse pikaajalist maksevõimet kui ka võõrkapitali osatähtsust kogukapitalis.
Iseseisvuse näitajad kirjeldavad omavalitsuse sõltuvust välisest finantseerimisest.
Paindlikkuse näitajad kirjeldavad omavalitsuse võimet reageerida ootamatutele finantsolukordadele.

Jätkusuutlikkuse näitajad kirjeldavad omavalitsuse suutlikkust pakkuda kvaliteetseid avalikke teenuseid nii praegu kui ka tulevikus.

Joonis 1 2025. aasta andmetega finantsradar

Eesti kohalike omavalitsuste üldiseks probleemiks on väike finantsautonoomia. Häädemeeste vald kohaliku omavalitsusena sai 2025. aasta andmete alusel mõjutada vaid 17% oma põhitegevuse tuludest (maamaks, reklaamimaks, tulud kaupade ja teenuste müügist, muud tulud), samal ajal kui 83% otsustati keskvalitsuse või toetuste andjate tasandil (füüsilise isiku tulumaksu eraldi KOV-idele, saadavad toetused). Kohalikult kehtestatavad maksud (maamaks, reklaamimaks) moodustasid vaid 2,9% Häädemeeste valla põhitegevuse tuludest. Eeltoodud näitajad on püsinud aastaid samas suurusjärgus.

Koroonakriisist, Ukraina sõjast ja Lähis-Ida konfliktist (millega kaasneb energiahindade tõus ning teadmatus toormeturgude tarnete osas) alguse saanud majanduslanguse, kiire hinnakasvu ja palgasurve tingimustes tuleb valla toimimise ning jätkusuutlikkuse tagamiseks teha lähiajal hädavajalikke otsuseid. Tuleb määratleda, milliseid teenuseid ja tegevusi ning millises mahus on Häädemeeste vald keerulises eelarveseisus suuteline ja kohustatud pakkuma. Kõigi tegevustega samas mahus jätkata ei ole võimalik.

Püsivalt kõrge inflatsioonimäär ja maksureform on viinud olukorda, kus üha murettekitavam on kogu avaliku sektori finantsolukord, sh KOV-ide ebapiisav rahastamine. See pärsib nii investeeringuid kui ka igapäevase majandustegevuse mahtusid, sest valla tulubaas ei ole kulude kasvuga samaväärselt suurenenud.

Häädemeeste valla (kohaliku omavalitsuse üksuse) eelarvestrateegia 2027 – 2031 Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile esitataval vormil.

Tabel 2 Häädemeeste valla eelarvestrateegia aastatel 2027-2031

Häädemeeste Vallavalitsus	2025 täitmine	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve	2031 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	11 878 553	12 815 922	12 800 611	13 040 266	13 407 626	13 793 589	14 199 102
Maksutulud	6 295 743	6 671 050	6 922 892	7 272 547	7 639 907	8 025 870	8 431 383
sh tulumaks	5 949 087	6 296 050	6 547 892	6 875 287	7 219 051	7 580 003	7 959 004
sh maamaks	342 016	371 000	371 000	393 260	416 856	441 867	468 379
sh muud maksutulud	4 640	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 733 616	2 041 546	1 973 546	1 863 546	1 863 546	1 863 546	1 863 546
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 755 539	4 006 806	3 807 653	3 807 653	3 807 653	3 807 653	3 807 653
sh tasandusfond	1 038 367	1 156 189	1 156 189	1 156 189	1 156 189	1 156 189	1 156 189
sh toetusfond	2 390 916	2 556 464	2 556 464	2 556 464	2 556 464	2 556 464	2 556 464
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	326 256	294 153	95 000	95 000	95 000	95 000	95 000
Muud tegevustulud	93 655	96 520	96 520	96 520	96 520	96 520	96 520
Põhitegevuse kulud kokku	10 952 174	12 006 504	11 905 968	11 905 968	11 978 708	12 084 175	12 190 697
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 138 470	1 249 352	1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000
Muud tegevuskulud	9 813 704	10 757 152	10 605 968	10 605 968	10 678 708	10 784 175	10 890 697
sh personalikulud	6 638 891	7 273 968	7 273 968	7 273 968	7 346 708	7 420 175	7 494 377
sh majandamiskulud	3 172 577	3 361 984	3 200 000	3 200 000	3 200 000	3 232 000	3 264 320
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	393	393	393	393	393	393	393
sh muud kulud	2 236	121 200	132 000	132 000	132 000	132 000	132 000
Põhitegevuse tulem	926 379	809 418	894 643	1 134 298	1 428 918	1 709 415	2 008 405
Investeeringustegevus kokku	-1 153 983	-1 113 792	-739 000	-1 883 100	-1 849 500	-1 324 000	-1 553 100
Põhivara müük (+)	0	265 000	0	0	0	0	0
Põhivara soetus (-)	-1 004 957	-2 126 069	-385 000	-2 908 700	-2 750 000	-1 000 000	-2 650 000
sh projektide omaosalus	-722 172	-1 023 000	-355 000	-1 555 600	-1 500 000	-1 000 000	-1 250 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	282 785	1 170 361	30 000	1 353 100	1 250 000	0	1 400 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-117 240	-134 584	-100 000	0	0	0	0
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-167 000	-155 000	-145 000	-135 000	-125 000	-125 000	-125 000
Finantstulud (+)	1 675	1 500	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Finantskulud (-)	-149 246	-135 000	-140 000	-193 500	-225 500	-200 000	-179 100
Eelarve tulem	-227 605	-304 374	155 643	-748 802	-420 582	385 415	455 305
Finantseerimistegevus	388 442	76 131	-135 472	830 978	840 029	-804 169	-612 577
Kohustiste võtmine (+)	900 000	650 000	500 000	1 500 000	1 500 000	0	0
Kohustiste tasumine (-)	-511 558	-573 869	-635 472	-669 022	-659 971	-804 169	-612 577
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	219 487	-146 000	20 171	82 176	419 447	-418 754	-157 272
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+/-)	58 649	82 243	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	246 129	100 129	120 300	202 476	621 922	203 168	45 896
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	4 578 204	4 653 942	4 518 077	5 348 662	6 188 298	5 383 736	4 770 766
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent (konto 913100), sihtfinantseerimise	35 783	35 390	34 997	34 604	34 211	33 818	33 425

kohustised (konto 253550), saadud ettemaksed (kontogrupp 2038)							
Netovõlakoorumus (eurodes)	4 332 075	4 553 813	4 397 777	5 146 186	5 566 375	5 180 568	4 724 869
Netovõlakoorumus (%)	36,5%	35,5%	34,4%	39,5%	41,5%	37,6%	33,3%
Netovõlakoorumuse ülemmäär (eurodes)	8 908 915	8 971 145	8 960 428	9 077 525	11 434 487	13 678 461	14 199 102
Netovõlakoorumuse individuaalne ülemmäär (%)	75,0%	70,0%	70,0%	69,6%	85,3%	99,2%	100,0%
Vaba netovõlakoorumus (eurodes)	4 576 840	4 417 333	4 562 651	3 931 339	5 868 112	8 497 894	9 474 232

3. Põhitegevuse tulude ja kulude prognoos

3.1 Tulubaasi prognoos

Häädemeeste vald, olles iseseisev kohaliku omavalitsuse üksus, soovib pakkuda oma kogukonna liikmetele ja külalistele parimat keskkonda elamiseks, töötamiseks, õppimiseks ja vaba aja veetmiseks.

Häädemeeste valla demograafilist olukorda iseloomustab suurenev rahvaarv. Eestis tervikuna rahvaarv väheneb ja rahvastik vananeb.

Tabel 3 Demograafiline struktuur 2020-2026 (seisuga 01.01.)

aasta	0-6	7-18	tööealised 19-64	eakad 65+	Kokku
2020	319	610	2 989	994	4912
2021	311	615	2 958	1 025	4909
2022	320	636	3 019	1 011	4986
2023	315	690	3 021	1 021	5047
2024	310	677	2 987	1 046	5020
2025	286	678	2935	1077	4976
2026	292	678	2 926	1 116	5012

Põhitegevuse tulud jagunevad vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest tulenevalt maksutuludeks, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadud toetused ja muud tegevustulud.

Maksutulud on füüsilise isiku tulumaks ja maamaks – mõlemad maksutulu liigid on hetkel muutuses. **Füüsilise isiku tulumaks** on üldjuhul valla suurim tuluallikas, mis sõltub otseselt maksumaksjate arvust sh pensionäride arvust ning nende palgast ja pensionist, samuti riigipoolsest kinnitatud protsendist kohalikele omavalitsustele. Tulumaksu laekumise kasv strategiaperioodil on 5% aastas. Füüsilise isiku tulumaksu prognoos on kalkuleeritud arvestades majanduskasvu ja hinnangulist keskmise palga kasvu ning KOV tulubaasi muudatust. Pensionitelt laekuva tulumaksu osakaal suureneb 2027. aastaks 16 protsendini KOV-ile laekuvast tulumaksust, sest pensionitelt eraldatav määr tõstetakse 10,23 protsendini, samal ajal kui muudelt tuludelt eraldatav määr langetatakse samuti 10,23 protsendile

Maamaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja maamaksuseaduse alusel. Maade hindamist korraldab Maa-amet ja see viidi läbi 2022. aasta sügisel.

Alates 2026. aastast saab iga KOV ise otsustada maamaksu aastase kasvu piirangu protsendi vahemikus 10 – 100% eelmise aasta maamaksu summast. Üleriigiline miinimumkasv aastas on 5 eurot. Kui KOV määraga maamaksu kasv on ületab 5 eurot, rakendub KOV-i määratud kasvu

protsent. Maamaksumäärad on kehtestatud Häädemeeste Vallavolikogu 23. aprilli 2026 määrusega nr 4. 2026. aastal ei muutu maksimaalsed maksumäärad – elumumaa maamaksu maksimaalne määr 1% (meil 0,5%), muu maa (nt ärimaa, tootmismaa, transpordimaa) maksimaalne maamaksumäär 2% (meil 1,0%) ning maatulundusmaa maamaksumäär 0,5% kehtivast maa maksustamishinnast aastas. Alates 2026. aastast on kehtestatud maamaksu tõusu piirmääraks Häädemeeste vallas 10 protsenti ning kodualuse maa maksusoodustus 600 eurot.

Reklaamimaks on ainus kohalik maks, mis on Häädemeeste vallas kehtestatud ning selle osatähtsus põhitegevuse tuludes on 0,03%. Reklaamimaksu eesmärk on reklaami korraldamisega seotud tegevuste reguleerimine. Reklaamimaksust saadav tulu on minimaalne. Reklaamimaksu laekumise suurenemist eelarvestrateegia perioodil ei ole kavandatud.

Riigilõivud on väikese osatähtsusega (0,08% põhitegevuse tuludest) ning püsivad prognoosi-perioodil samal tasemel. Valla eelarvesse laekuvad riigilõivud vastavalt riigilõivuseadusele ehitusseaduse alusel tehtavate toimingute eest.

Tulu kaupade ja teenuste müügist on planeeritud eelarvestrateegiasse 2026. aasta eelarve baasilt. Vähenemine on tingitud Oü Golfer hoonestusõiguse tasu vähendamisest 68 tuhat euro võrra, mille osas käivad hetkel läbirääkimised.

Tuludena kaupade ja teenuste müügist mõistetakse Häädemeeste Vallavalitsuse ja tema hallatavate asutuste laekumisi sotsiaalasutuste majandustegevusest, haridusasutuste majandustegevusest, haridusteenuse ja muusikakooliteenuse eest teistele omavalitsustele, vallale kuuluvate ruumide üüri- ja renditulused, laekumisi kultuuri- ja spordiasutuste majandustegevuses, laekumisi õiguste müügist.

Peamine põhjus, miks valla asutuste toodetavate kaupade ja teenuste müügist saadavat tulu on küllaltki raske suurendada, on asjaolu, et paljudele avalikele teenustele on seadusandlikul tasandil kehtestatud piirangud (nt haridusteenuste müük teistele omavalitsusüksustele, lasteaia osalustasu jne) ning paljud teenused on suunatud hinnatundlikule elanikkonnale. Teisest küljest avaldab valla asutuste toodetavate kaupade ja teenuste pakkumiseks vajalikele sisenditele mõju üldine hinnatõus, mis avaldab survet ka asutuste pakutavate kaupade ja teenuste müügihindade tõusule. Põhimõtteliselt tuleks valla hallatavaid asutusi motiveerida oma varasid kasutama omatulude teenimiseks juhul, kui ressursi on rohkem kui vajatakse avalike teenuste osutamiseks.

Kohalike omavalitsuste oluliseks tuluks on saadud toetused. Vastavalt põhiseadusele võib riik seaduse alusel või kokkuleppel omavalitsusega panna neile riiklikke kohustusi. Kohustustega seotud kulud kaetakse riigieelarvest. Riigieelarve seaduse alusel teeb riik eraldi kohaliku omavalitsuse eelarvesse tasandus- ja toetusfondi kaudu.

Toetuste osas kajastatakse tasandus- ja toetusfondi summasid, millede ühtne eesmärk on tagada kohalikele omavalitsustele piisavad vahendid kohalike elu küsimuste üle iseseisvalt otsustamiseks seaduste alusel. Kui ülejäänud vahendite kasutamise üle otsustab ainult kohalik omavalitsus, siis toetusfondi vahendid on määratud konkreetseteks otstarveteks. Tasandusfondi vahendid on ette nähtud kohaliku omavalitsuse üksuste ülesannete täitmise võimaluste ühtlustamiseks. Vahendite kasutamise üle otsustavad toetuse saajad. Riigieelarves ette nähtud kohalike omavalitsuste tasandusfondi suuruse aluseks on arvestuslike kulude ja tulude vahe, mis on läbi korrutatud eelarvete tasandusfondi koefitsiendiga. Täpsemad toetussummad kinnitab Vabariigi Valitsus igal eelarveaastal.

Arvestuse meetodika on Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kodulehel <https://www.agri.ee/regionaalareng-planeeringud/kohalikud-omavalitsused/>

Toetust üldhariduskoolide pidamiseks antakse õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuluks ja nende täienduskoolituseks, õppekirjanduseks, koolilõunaks, tõhustatud ja eritoe tegevuskuludeks (toetatakse vajalike tugiteenuste, kohandatud õppematerjalide, -vahendite ja -keskkonna pakkumisega seotud kulude katmist) ning kultuurilisteks õppekäikudeks. Üldhariduskoolide pidamiseks antava summa täpne suurus sõltub õpilaste arvu muutustest ning selgub igal aastal eelneva aasta 10. novembri EHISE andmete põhjal.

Kohalike teede hoiu toetus suurendab kohaliku omavalitsuse üksuste võimekust kohalike teede jooksva hooldamisel ning ehitamisel.

Toimetulekutoetuste summa arvutamise aluseks on sotsiaalhoolekande seaduse § 42 lõige 3, mis sätestab, et riigieelarvest eraldatakse valla- ja linnavalitsustele vahendeid üksi elavatele isikutele ja perekondadele puuduse korral sotsiaaltoetuste maksmiseks, lähtuvalt Riigikogu poolt kehtestatud toimetulekupiirist ja sotsiaalhoolekande seadusega kehtestatud toimetulekutoetuse maksmise tingimustest.

Huvitegevuse toetus panustab haridus ja noorte programmi eesmärgi saavutamisse. Toetuse eesmärk on teha huvitegevus ja huviharidus 7–19-aastastele noortele paremini majanduslikult ja regionaalselt kättesaadavaks ning pakkuda mitmekesisemaid võimalusi vähemalt kolmes valdkonnas: kultuur, sport ning loodus-, täppisteadused ja tehnoloogia.

Suure hooldus- ja abivajadustega laste lapsehoiuteenuse korraldamise toetust saab kasutada suure hooldus- ja abivajadustega laste lapsehoiu-, tugiisiku-, sotsiaaltranspordi- või muudeks sotsiaalteenusteks, mis aitavad vähendada perekonna hoolduskoormust või hooldaja abivajadusest tulenevat lisavajadust.

Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetust antakse kohalikule omavalitsusele eesmärgiga motiveerida neid suurendama õpetajate palka. 2019. aastast antakse omavalitsusüksusele toetust lasteaiaõpetajate palga tõstmise motiveerimiseks juhul, kui omavalitsuse lasteaiaõpetaja töötasu alammäär on vähemalt 90% ning magistrikraadiga (või sellega võrdsustatud tasemega) lasteaiaõpetajal vähemalt 100% üldhariduskooli õpetaja töötasu alammäärast.

Toetus- ja tasandusfondi eraldiste prognoose ei koosta ministeerium enne sügist, seega lähtume eelnõu koostamise ajal teadaolevast. Samuti puudub eeldus sihtfinantseeritavate toetussummade suurenemiseks. Toetus- ja tasandusfondi eraldiste summad on jäetud tulevaste aastate lõikes 2026. aasta tasemele.

Saadavad toetused tegevuskuludeks. Sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks laekuvad põhiliselt projektipõhiselt ning on seetõttu raskesti prognoositavad. Eelarvestrateegias on kajastatud Pärnu Keskraamatukogu poolt eraldatavad summad raamatute soetuseks 10 tuhat eurot ja Tahkuranna Lasteaed-Algkooli väikekooli toetus 85 tuhat eurot. Eelarvestrateegia perioodiks on need prognoositud 2026. aasta tasemel.

Muu tegevustulu koosseisus käsitletakse kaevandusõiguse tasusid ja vee erikasutustasu. Nimetatud tulud jäävad 2026. aasta loodetava täitmise tasemele.

Vastavalt veeseadusele korraldab vee kasutamist ja kaitset riiklikul tasandil Vabariigi Valitsus. Kohalik omavalitsus oma halduspiirkonnas annab nõusoleku vee erikasutuseks. Vee erikasutus on vee kasutamine veekogu või põhjaveekihi seisundit mõjutavate ainete, ehitiste või tehnovahenditega. Vee erikasutuseks peab kasutajal olema tähtajaline luba, mille annab keskkonnateenistus. Keskkonnatasude seaduse alusel laekub valla eelarvesse 50% vee-erikasutuse tasust ja 50% läheb riigieelarvesse.

Maavarade kaevandamisõiguste tasude arvestamist ja jaotumist riigieelarve ja kohaliku omavalitsuse eelarve vahel reguleerib Keskkonnatasude seaduse peatükk 8.

3.2 Kulude prognoos

Strateegiaperioodi põhitegevuse kulud on arvestatud 2026. aasta eelarve baasilt. Maha on arvatud ühekordsed sihtfinantseeringud, projektirahad jms.

Põhitegevuse kulude koostamisel on võetud aluseks hetke olukord ning volikogu poolt vastu võetud otsused.

Antavad toetused tegevuskuludeks

Antavad toetused suurenevad 2027. aastal 4 % ja ülejäänud strateegiaperioodil ei ole suurenemist ettenähtud. Mitmed ülaltoodud kulud on seotud riigipoolsete eraldistega ning nende muutudes kajastuvad korrigeeritud summad nii tuludes kui kuludes võrdsena (nt toimetulekutoetus, puuetega laste hooldaja toetus).

Antavad toetused tegevuskuludeks on kõik valla poolt antavad toetused – sotsiaaltoetused (sünnitoetus, I klassi õppima asunud vanema toetus, üldhooldusteenuse tagamise toetus, eakate sünnipäeva toetus, toimetulekutoetus, matuse toetus, hooldajatoetus), toetused õpilastranspordi eest. Toetused moodustavad alates 2026. aastast ca 10% põhitegevuse kuludest.

Tegevus- ja projektitoetuste eelarveid ei ole kavandatud strateegiaperioodil suurendada.

Muud tegevuskulud

Muud tegevuskulud jagunevad personalikuludeks, majandamiskuludeks ja muudeks kuludeks.

- **Personalikulud**

Personalikulud on töötasu, sotsiaalkindlustusmaksed ning erisoodustusmaksuga maksustavad soodustused valla asutuste töötajatele ning moodustavad alates 2026. aastast põhitegevuse kuludest ca 60%.

Häädemeeste valla 16-s hallatavas asutuses, vallavalitsuse ametites ning vallavalitsuses ja -volikogus on kokku 253 ametikohta. 2026. aastal on tööjõukulud kokku 7,4 miljonit, millest 1,9 miljonit ehk 26% kaetakse sihtrahastuse arvelt (põhiliselt üldhariduskoolide ja osaliselt ka lasteaedade õpetajate töötasud ning maksud nende töötasudelt).

Personalikulude kasvu ei ole 2027. aastaks ja 2028. aastaks kavandatud. Alates 2029.aastast kuni strateegiaperioodi lõpuni kuni 1 % aastas.

Palgafondide muutus otsustatakse eelarvete menetlemise käigus, sest strateegia koostamise ajal on tulude ja muude kulude prognoosimine kiirelt muutuva majanduskeskkonna ja võimalike poliitiliste otsuste tõttu keeruline. Selleks, et vallalt palka saavate isikute palgafonde kasvatada 1%, on vaja täiendavaid vahendeid ca 73 tuhat eurot.

- **Majandamiskulud**

Majandamiskulud on valla asutuste hoonete ülalpidamiskulud, asutute administreerimiskulud, töötajate koolituskulud, kulud haridusele, transpordile, heakorrale, teedele, tänavatele, spordile, kultuurile. Kulud moodustavad alates 2026. aastast põhitegevuse kuludest ca 29%.

Majanduskulude kavandamisel arvestatakse lepinguliste kohustustega ning kaupade ja teenuste hindade stabiilsusega. Majandamiskulude baasaastaks on võetud 2026 ning 2027., 2028. ja 2029. aastaks ei ole on kavandatud nende kasvu. Alates 2030. aastast on majandamiskulude kasv kavandatud 1%.

Valla eelarve pingeline seis ei võimalda enam kõikide seniste teenuste ja tegevuste pakkumist endises mahus jätkata. 2027. aastal on vajalik kindlasti majandamiskulusid vähendada.

Majanduskulude all on arvestatud üldplaneeringu ja ühisveevärgi-ja kanalisatsiooni arendamise kava koostamise kuludega.

- **Muud kulud**

Muudel kuludel kajastuvad maksud, lõivud, viivised ja reservfond.

Tabel 4 Põhitegevuse tulude ja kulude muutus aastatel 2026-2031 (tuh eurodes)

	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Põhitegevuse tulud (tuh eurot)	12 815, 9	12 800,6	13 040,3	13 407,6	13 793,6	14 199,1
Muutus (%-des)	7,9	-0,1	1,9	2,8	2,9	2,9
Põhitegevuse kulud (tuh eurot)	12 006,5	11 906,0	11 906,0	11 978,7	12 084,2	12 190,7
Muutus (%-des)	9,6	-0,8	0	0,6	0,9	0,9
Tarbijahinnaindeks (%-des)	3,2	2,8	2,2	2,1	2,0	2,0

Põhjalik ülevaade eelnevate perioodide raamatupidamise andmetest kohalike omavalitsuste üksuste kohta (tekkepõhises arvestuses) on leitav minuomavalitsus.ee ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kodulehelt.

4. Investeeringustegevus

Valla jätkusuutliku arengu tagamisel on investeeringustegevus väga suure tähtsusega ning eelarvestrateegias tuleb kavandada vahendid selle jätkumiseks. Meeles tuleb pidada seejuures seda, et iga investeeringuga kaasnevad edaspidi ülalpidamiskulud.

Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on eelarvestrateegias investeeringustegevus majandusliku sisu järgi liigendatud järgmiselt:

- põhivara soetus ja müük;
- finantsvarade soetus ja müük;
- saadav ja antav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks;
- finantstulud ja – kulud.

Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendeid, laenude võtmist ning toetuseid.

Vajalike investeeringute kulude võrdlemisel reaalsete võimalustega ehk eelkõige valla põhitegevuse eelarve tulemiga viib järeldusele, et isegi juhul, kui osa objekte saavad sihtrahastuse, ei ole ilma laenuvahendeid kaasamata võimalik alainvesteeringut vältida. Strateegiaperioodil (2027-2031) on kavandatud investeeringute kulude osalist katmist laenuvahenditega.

Investeermistegevus aastatel 2026-2031

Investeeringute kava on kooskõlas arengukavaga. Prioriteetsed on sihtrahastusega investeeringuobjektid.

Tabelist selguvad investeeringuteks kuluvad summad järgmisel viiel aastal vastavalt valla arengukavale ja eelarvestrateegiale (vt. tabel 2, tabel 5, tabel 6).

Tabel 5 Investeeringuobjektid valdkondade lõikes aastatel 2026-2031

	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve	2031 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
03 Avalik kord ja julgeolek	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
04 Majandus	169 842	170 000	296 200	150 000	150 000	150 000
<i>sh toetuse arvelt</i>			73 100			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	169 842	170 000	223 100	150 000	150 000	150 000
05 Keskkonnakaitse	60 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	50 000					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000					
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	0	80 000	52 500	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		80 000	52 500			
07 Tervishoid	38 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	38 000					
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	0	60 000	60 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		30 000	30 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		30 000	30 000			
09 Haridus	1 858 227	75 000	2 500 000	2 600 000	850 000	2 500 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 053 069		1 250 000	1 250 000		1 400 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	805 158	75 000	1 250 000	1 350 000	850 000	1 100 000
10 Sotsiaalne kaitse	0	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>						
KÕIK KOKKU	2 126 069	385 000	2 908 700	2 750 000	1 000 000	2 650 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 103 069	30 000	1 353 100	1 250 000	0	1 400 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 023 000	355 000	1 555 600	1 500 000	1 000 000	1 250 000

Tabel 6 Investeeringud objektide lõikes aastatel 2026-2031

Investeeringuobjektid	2026 eeldatav täitmine	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve	2030 eelarve	2031 eelarve
06 Hajaasustuse programm	100 000	100 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	50 000	50 000	0			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	50 000	50 000	0			
09 Uulu Põhikooli Soometsa-Laadi ja Kooli tee vahelise õueala projekteerimine ja ehitus	0	75 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		75 000				
09 Uulu Põhikooli staadioni korvpalliväljaku renoveerimine	10 000	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	10 000					
09 TLAK koolihoone küttesüsteemi renoveerimine	35 135	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	35 135					
09 Uulu lasteaia hoone ehitamine	110 492	0	2 500 000	2 500 000	0	1 000 000
sh toetuse arvelt			1 250 000	1 250 000		500 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	110 492		1 250 000	1 250 000		500 000
09 Uulu põhikooli ruumipuuduse lahendamine	0	0	0	100 000	850 000	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				100 000	850 000	
04 Valla teed	169 842	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	169 842	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
04 Laadi kergliiklustee (600m) ja tänavavalgustuse ehitus	0	20 000	146 200	0	0	0
sh toetuse arvelt			73 100			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		20 000	73 100			
09 Häädemeeste Lasteaia hoone energiatõhususe parandamine	1 702 600	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	1 053 069					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	649 531					
09 Häädemeeste Keskkooli hoone energiatõhususe parandamine (sh vana võimla söögisaaliks ehitamine ning olemasoleva söögisaali aulaks ehitamine)	0	0	0	0	0	1 500 000
sh toetuse arvelt						900 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						600 000
07 Häädemeeste Tervisekeskuse elektrisüsteemi rekonstrueerimine	38 000	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	38 000					
08 Häädemeeste valla liikumisväljakute ja terviseradade loomine ja parandamine, sh tehnika, varustus, spordiinventar	0	60 000	60 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		30 000	30 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		30 000	30 000			
05 Jäätmejaama rajamine	60 000	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	50 000					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	10 000					
06 Kooli tänava tänavavalgustuse ehitus	0	0	52 500	0	0	0

<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			52 500			
06 Ikla tänavavalgustuse ehitus	0	80 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>						
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		80 000				

Põhivara soetuseks on kavandatud 385 tuhat eurot 2027. aastal, 2,9 miljonit eurot, 2028. aastal, 2,8 miljonit eurot 2029. aastal, 1 miljon eurot 2030. aastal ja 2,7 miljonit eurot 2031. aastal. Põhivara soetuseks saadavat sihtfinantseerimist on kavandatud vastavalt 30 tuhat, 1,4 miljonit, 1,3 miljonit, 0 eurot ja 1,4 miljonit eurot. Investeeringute omaosaluse tasumiseks on planeeritud perioodil 2027-2031 aastal kasutada valla rahalisi vahendeid ja võtta omaosaluse tasumiseks laenu 3,5 miljonit eurot.

5. Finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus

Eelarvestrateegias tuleb planeerida netovõlakoorumus. KOFS-i kohaselt arvutatakse netovõlakoorumus tekkepõhiste andmete alusel aastavahetuse seisuga. Netovõlakoorumus on võlakohustuste (võlakohustused sisaldavad kõiki laenukohustusi pluss teatavad täiendavad kohustused) suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe. Võlakoorumuse arvestamisel on lähtutud netoarvestuse põhimõttest, et suuremas summas likviidsete vahendite olemasolul saaks omavalitsusüksustele võimaldada suuremas summas kohustuste võtmist. Finantseerimistegevuse all kajastatakse kohustuste võtmise ja kohustuste tasumisega seotud tulusid ja kulusid.

Kohaliku omavalitsuse üksus võib võtta laenu, emiteerida võlakirju, võtta kapitalirendi- ja faktooringukohustusi ning kohustusi teenuste kontsessioonikokkulepete alusel ainult investeeringuteks, osaluste, aktsiate, osade ja muude omakapitaliinstrumentide omandamiseks, „Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse“ § 37 lõikes 2 nimetatud laenude andmiseks ning § 34 lõike 2 punktides 1–3 ja 7 nimetatud võlakohustuste tasumiseks.

Netovõlakoorumuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud järgmised kohustused: võetud laenud, kapitalirendi- ja faktooringukohustused, emiteeritud võlakirjad ja teenuste kontsessioonikokkuleppest tekkivad kohustused. Laenukohustuste tasumisele lisanduvad intressid.

Maksimaalne lubatav netovõlakoorumus võib olla vahemikus 60% kuni 100% põhitegevuse tuludest, kusjuures konkreetne piir sõltub kohaliku omavalitsuse üksuse omafinantseerimise võimekusest. Seega on netovõlakoorumuse ülemmäär iga konkreetse kohaliku omavalitsuse üksuse ja eelarveaasta puhul erinev.

Võlakohustuste all kajastatakse ka katkestamatud kasutusrendimaksed. Häädemeeste vallal on Riigi Metsmajandamise Keskusega sõlmitud kaks lepingut, mille järgi makstakse kasutusõiguse tasu igal aastal 393 eurot (see kulu kajastub majanduskulu real). Seisuga 31. detsember 2026 on kasutusrendi maksete jääk 35 390 eurot.

Häädemeeste valla kavandatavast finantseerimistegevusest annab täpsema ülevaate tabel 2 finantseerimistegevuse osa. Strateegias on kavandatud kohustuste võtmine 2027. aastal 0,5 miljonit eurot (laenu periood 10 aastat) ja 3 miljonit aastatel 2028-2029 (laenu periood 20 aastat).

Uut laenu ei ole kavandatud 2030. ja 2031. aastal. Kohustuste põhiosa tagasimaksed on perioodil 612,6–804,2 tuhat eurot aastas.

Tabel 7 Häädemeeste valla kehtivad laenulepingud

Laenu finantseeriija- pank	Lepingu nr	Intress	Euribor	Järgmine Euribori muutus	Tähtaeg	Laenulepingute jäägid seisuga 01.01.2027
Swedbank	19-090316-JI	0,74	2,103	04.09.2026	04.09.2029	1 768 674
Swedbank	26-028152-JI	0,95	2,547	20.11.2026	20.05.2036	650 000
Seb Pank	2024007878	0,934	2,617	15.12.2026	15.05.2034	499 065
Seb Pank	2017016468	0,9	2,621	15.01.2027	31.12.2027	19 339
Seb Pank	2017023685	1,05	2,437	15.10.2026	30.09.2027	10 170
Seb Pank	2025009497	0,89	2,165	16.11.2026	07.07.2031	279 661
Seb Pank	2021015934	0,77	2,309	21.09.2026	06.07.2030	672 909
Seb Pank	2021013108	0,73	2,697	21.02.2027	09.08.2031	719 266
KOKKU						4 619 084

Intressimäärad vaadatakse üle iga 6 kuu tagant ning hetkel on Euribor tõusutrendis.

Netovõlakoomuse määr ei ületa strateegiaperioodil lubatud piirmäärasid. Laenuvõimekuse säilitamiseks on vaja võlakoomust järk-järgult vähendada.

Likviidsete varade muutuste koosseisu kuuluvad raha ja pangakontode saldo muutus, rahaturu- ja intressifondide saldode muutus. Likviidsete varade saldo suurenemine kajastatakse eelarves plussiga, saldo vähenemine kajastatakse miinusega.

Likviidsete varade suunamata jääk on prognoositud 2027. aasta lõpuks 120,3 tuhat eurot, 2028. aasta lõpuks 202,5 tuhat eurot, 2029. aasta lõpuks 621,9 tuhat eurot, 2030. aasta lõpuks 203,2 tuhat eurot ja 2031. aasta lõpuks 45,9 tuhat eurot. Väike 2031. aasta jääk tähendab, et investeringute ajastamisel tuleb säilitada piisav rahaline puhver ja vältida selliseid kohustusi, mis põhjustaksid aasta sees makseraskusi.

6. Finantsdistsipliini tagamine

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on finantsdistsipliini tagamise meetmeks:

- kinnipidamine nõuetest põhitegevuse tulemile
- kinnipidamine netovõlakoomuse ülemmäärast.

Nende näitajate alusel otsustatakse KOV-i finantsolukorra üle ning nende täitmata jätmine võib kaasa tuua sanktsioonid.

Antud eelarvestrateegia puhul on prognoosid koostatud tekkepõhise arvestuste alusel. Eelarvestrateegia annab ülevaate omavalitsuse majandusolukorrast, sealhulgas arvnäitajad, mis on vajalikud põhitegevuse tulemi ja netovõlakoomuse määra arvutamiseks. Põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoomus arvutatakse tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel, s.t. kohaliku omavalitsuse üksuse kohta aruandeaasta lõpu seisuga.

Kohaliku omavalitsuse üksuse põhitegevuse tulemi ja tegelik netovõlakoomus (eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodi igaks aastaks prognoositav) vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse §-dele 33 ja 34 iga aasta lõpu seisuga on esitatud tabelis 2.

Netovõlakoomus leitakse võlakohustuste kogusumma ja likviidsete varade kogusumma vahena. Eelarvestrateegias tuleb planeerida põhitegevuse tulemi (mis peab olema eelarvestrateegia perioodil kokku 0 või suurem). Põhitegevuse tulemi on eelarvestrateegia perioodil planeeritud stabiilne, see on vajalik tagamaks vajalikud omavahendid investeringuteks ja finantseerimistegevuseks. Mida suurem on põhitegevuse tulemi, seda suuremad on võimalused. **Põhitegevuse tulemi katab ära võetud kohustistelt makstava intressikulu.**

Netovõlakoomus on 2027. aastal 4,4 miljonit eurot ehk 34,4% põhitegevuse tuludest. Kõrgeim prognoositud tase on 2029. aastal 5,6 miljonit eurot ehk 41,5%. Seejärel väheneb netovõlakoomus 2031. aastaks 4,8 miljoni euroni ehk 33,3%-ni. Vaba netovõlakoomus on kogu perioodil positiivne.

Riskid

- Maksutulu risk. Tulumaksu laekumine sõltub tööhõivest, palgakasvust, elanike arvust ja riiklikust maksupoliitikast. Prognoosi oluline alalaekumine eeldab kulude või investeringute ajakava korrigeerimist.
- Toetuste risk. Mitme investeringu elluviimine sõltub sihtfinantseerimisest. Toetuse mittaamisest tuleb projekt edasi lükata, vähendada selle mahtu või leida muu rahastusallikas ilma finantsdistsipliini nõudeid rikkumata.

- Ehitusmaksumuse risk. Hinnad ja hangete tulemused võivad kavandatud maksumusest erineda. Enne hanke väljakuulutamist tuleb kontrollida objekti kogumaksumust, omaosalust ja hilisemat ülalpidamiskulu.
- Intressi- ja likviidsusrisk. Muutuva intressiga kohustused võivad suurendada finantskulusid. Likviidsuspuhvit tuleb jälgida jooksvalt, eriti 2030. ja 2031. aasta investeeringute ajastamisel.
- Püsikulude risk. Uus vara suurendab üldjuhul personali-, energia-, hooldus- ja remondikulusid. Investeeringuotsusele peab eelnema kulude hinnang.

Eelarvestrateegia on tasakaalus. Kui jooksva aasta eelarve koostamisel kujuneb aasta lõpu raha jääk suuremaks kui strateegias prognoositud, suunatakse see arengukavas toodud eesmärkide elluviimiseks. Kõik eelarvestrateegias toodud arvandmed on prognoositud kulude kokkuhoiu vajadust silmas pidades. Arvandmed täpsustatakse aasta eelarves.